

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Dvořákem ve věci

žalobce: **L. D.**
zastoupený advokátkou Mgr. Kateřinou Dvořákovou
sídlem V Ráji 1722, 530 02 Pardubice

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení, IČ 00006963**
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne X, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se včas podanou žalobou domáhal u zdejšího soudu přezkumu v záhlaví tohoto rozsudku označeného rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty námitky proti rozhodnutí žalované ze dne X, č. j. X, kterým bylo rozhodnuto tak, že bude část doplatku důchodu ve výši 39 879 Kč, který vznikl za období od 20. 1. 2021 do 19. 4. 2021, použita na úhradu splatného dluhu na pojistném nebo penále v celkové výši 193 686 Kč osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „OSVČ“), které by doplatek náležel. Žalobce svou žalobu odůvodnil následujícím způsobem.

2. Žalobce v žalobě vytyčil v podstatě jednu žalobní námitku, a to námitku ohledně nesprávné aplikace § 115a odst. 1 zákona č. 582/1991, o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění (dále jen jako „ZOPSZ“), jelikož toto ustanovení dopadá pouze na osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ), kterou žalobce není. Žalobce sice byl v minulosti OSVČ, nicméně již od roku 2005 má žalobce příjmy výhradně ze závislé činnosti. Zmíněné ustanovení nehovoří o časově neohrazené minulosti, ale stanovuje označení OSVČ v přítomném čase. Navíc každá ze tří situací uvedená v § 115a odst. 1 ZOPSZ je v podstatě zánik dluhu započtením, přičemž dosavadní judikatura a komentář *„míří na situace, kdy např. subjekt pobíral dávky nemocenského pojištění, následně se rozhodl si požádat o přiznání starobního důchodu zpětně k datu již proběhlému, důchod mu byl přiznán a k vyrovnání nároků je rozdíl mezi částkami vyplacenými z titulu pobírání nemocenské a výše starobního důchodu, na který subjektu vznikl nárok za stejné časové období, označen právě za doplatek důchodu.“* To však není situace žalobce, jelikož ten v době vzniku dluhu žádné dávky či příspěvky nepobíral. K tomu žalobce poukázal také na skutečnost, že jistě nebylo úmyslem zákonodárce ponechat starobního důchodce několik měsíců zcela bez prostředků. Citované ustanovení totiž cílí na situace, kdy osoba má stálý příjem a zpětně žádá o přiznání či navýšení důchodu, čímž vzniká onen „doplatek důchodu“. Žalobce závěrem žaloby napadá argument žalované, že si žalobce mohl zažádat o přiznání důchodu dříve. Žalobce byl podat žádost o přiznání důchodu již dříve, nicméně kvůli nutnosti předložit též Evidenční list důchodového pojištění za období prosince 2020, který může být vyplněn až v lednu 2021, nemohl žalobce vyplnit a odevzdat žádost dříve než v lednu, kdy tak učinil, přičemž mu bylo sděleno, že rozhodnutí o přiznání obdrží v zákonné lhůtě 90 dní.
3. Na základě všeho výše uvedeného žalobce navrhl, aby krajský soud zrušil napadené rozhodnutí včetně rozhodnutí prvoinstančního a věc vrátil žalované k novému řízení.
4. Jen nad rámec krajský soud uvádí, že si je vědom, že žalobce ve své žalobě navrhoval zdejšímu soudu, aby bez vrácení věci žalovanému uložil žalovanému povinnost uhradit žalobci dlužný důchod včetně zákonného úroku. K tomu však musí krajský soud uvést, že soudní řízení správní pro řízení dle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále jen jako „s.ř.s.“), vytyčuje jasné mantinely, ve kterých se krajský soud v rámci přezkumu správních rozhodnutí musí držet. Z ustanovení § 68 písm. a) s.ř.s. zjednodušeně vyplývá, že je-li zákonem přípustný opravný prostředek proti rozhodnutí správního orgánu, je žaloba přípustná pouze proti rozhodnutí o takovém opravném prostředku, tedy až proti finálnímu rozhodnutí orgánů státní správy, nikoliv proti rozhodnutí prvoinstančnímu. Žalobcem podanou žalobu tak dle obsahu krajský soud hodnotil jako žalobu proti rozhodnutí žalované o námitkách žalobce proti rozhodnutí ze dne X, č.j. X. V případě důvodnosti žaloby pak soudní řád správní stanovuje pravomoc správním soudům dle § 78 odst. 1 a 4 s.ř.s. žalované rozhodnutí (tedy druhoinstanční) zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení. Zrušuje-li soud žalované rozhodnutí, podle okolností může zrušit i rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které mu předcházelo (§ 78 odst. 3 s.ř.s.). Dle soudního řádu správního je tedy žalobcem navrhovaný postup soudu, tedy zrušit rozhodnutí prvoinstanční a druhoinstanční a bez vrácení věci žalovanému rozhodnout o vyplacení starobního důchodu včetně zákonného úroku z prodlení v soukromoprávních věcech, nemožný. Krajský soud však vzhledem k platné právní úpravě posoudil žalobu a žalobní návrh žalobce dle obsahu žaloby dle platné úpravy a nevyzýval jej k úpravě žaloby.

5. Také žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s.ř.s. krajský soud věcně neposuzoval a nevyzýval žalobce k doložení jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů pro osvobození od soudních poplatků, jelikož zde vedené řízení je od soudního poplatku dle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991, o soudních poplatcích, ze zákona osvobozeno.
6. Žalovaný ve svém vyjádření setrval na svém právním posouzení, odkázal na odůvodnění žalovaného rozhodnutí a navrhl, aby krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.
7. Krajský soud přezkoumal žalované rozhodnutí dle § 65 a násl. s.ř.s v mezích žalobních bodů, přičemž dospěl k následujícím skutkovým a právním závěrům.
8. Předně soud považuje za vhodné připomenout, že ačkoliv je povinností orgánů veřejné moci svá rozhodnutí řádně odůvodnit, nelze tuto povinnost interpretovat jako požadavek detailní odpovědi na každou námitku (ve vztahu k soudům srov. např. odst. 61 rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci Van de Hurk v. Nizozemí). Nadto je třeba si uvědomit, že orgán veřejné moci na určitou námitku může reagovat i tak, že v odůvodnění svého rozhodnutí prezentuje od názoru žalobce odlišný názor, který přesvědčivě zdůvodní. Tím se s námitkami účastníka řízení vždy - minimálně implicitně - vypořádá. Nelze proto bez dalšího uzavřít, že absence odpovědi na ten či onen argument žalobce v odůvodnění žalovaného rozhodnutí (či rozhodnutí soudu) způsobuje nezákonnost rozhodnutí či dokonce jeho nepřezkoumatelnost. Takovýto přístup by totiž mohl vést zejména u velmi obsáhlých podání až k absurdním důsledkům a k porušení zásady efektivity a hospodárnosti řízení. Podstatné je, aby se správní orgán (či následně správní soud) vypořádal se všemi základními námitkami účastníka řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9Afs 70/2008 – 13).
9. Zároveň je nutné dodat, že rozsah reakce soudu na konkrétní námitky je co do šíře odůvodnění spjat s otázkou hledání míry (proto zpravidla postačuje, jsou-li vypořádány alespoň základní námitky účastníka řízení /srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9Afs 70/2008 – 13, dostupný na www.nssoud.cz/), případně (za podmínek tomu přiměřeného kontextu) i s akceptací odpovědi implicitní (což připouští i Ústavní soud – srov. např. usnesení ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2774/09 /odstavec 4 odůvodnění/, usnesení ze dne 11. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 609/10 /odstavec 5 odůvodnění/, usnesení ze dne 7. 5. 2009, II. ÚS 515/09 /odstavec 6 odůvodnění/, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2011, č. j. 4 Ads 58/2011 – 72, dostupný na www.nssoud.cz atd.) - tzn., že na určitou námitku lze reagovat i (např.) tak, že v odůvodnění svého rozhodnutí soud prezentuje od názoru žalobce odlišný názor, který přesvědčivě zdůvodní tak, že toto zdůvodnění poskytuje dostatečnou oporu výroku rozhodnutí. Ústavní soud v této souvislosti konstatoval: „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“ (srov. nález ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, bod 68; srov. obdobně též rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2013, č. j. 8 Afs 41/2012 - 50, bod 21, nebo ze dne 6. 6. 2013, č. j. 1 Afs 44/2013 - 30, bod 41, popř. ze dne 3. 7. 2013, č. j. 1 As 17/2013 – 50, bod 17). Ostatně i Ústavní soud v případě, že námitky stěžovatelů nejsou způsobilé změnit výrok rozhodnutí, tyto nevypořádává (srov. např. bod 24. nálezu 28. 5. 2009, sp. zn. II. ÚS

2029/08; Ústavní soud zde uvedl: „Ústavní soud se nezabýval dalšími námitkami stěžovatelky, protože by rozhodnutí o nich nebylo způsobilé změnit výrok.“), neboť si je plně vědom toho, že požadavky kladené na orgány veřejné moci - pokud jde o detailnost a rozsah vypořádání se s námitkami adresátů jejich aktů - nesmí být přemrštěné. Takové přehnané požadavky by byly výrazem přepjatého formalismu, který by ohrožoval funkčnost těchto orgánů, především pak jejich schopnost efektivně (zejména v přiměřené době a v odpovídajícím rozsahu) plnit zákonem jim uložené úkoly.

10. Nyní k samotnému přezkumu.

11. Ze správního spisu vyplývá a mezi účastníky ani není sporné, že žalobce dne 25. 1. 2021 podal žádost o přiznání starobního důchodu, které bylo žalovaným vyhověno rozhodnutím č. I ze dne X, kterým byl žalobci přiznán starobní důchod ve výši 14.690,- Kč měsíčně, a to od 20. 1. 2021. Téhož dne bylo žalovanou vydáno rozhodnutí č. II, č.j. X, kterým rozhodla, že podle ustanovení § 115a odst. 1 písm. c) ZOSP bude část doplatku důchodu ve výši 39 879 Kč, který vznikl za období od 20. 1. 2021 do 19. 4. 2021 použita na úhradu splatného dluhu na pojistném nebo penále v celkové výši 193 686 Kč osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek náležel. Proti tomuto rozhodnutí žalobce podal dne 15. 4. 2021 námitky, které jsou v jádru totožné s argumentací žalobce v žalobě. O námitkách žalobce bylo rozhodnuto žalovanou dne X, a to tak, že námitky žalobce se zamítají a prvoinstanční rozhodnutí žalované se potvrzuje. Proti tomuto rozhodnutí žalobce podal již výše popsanou žalobu.
12. Dle § 56 odst. 1 písm. b) věty první zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění (dále jen jako „zákon o důchodovém pojištění“), zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom **doplatí** nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení.
13. Dle 115a odst. 1 písm. c) ZOPSZ doplatek důchodu nebo jeho část lze použít na úhradu dluhu na pojistném nebo penále, jde-li o dluh osoby samostatně výdělečně činné, které by doplatek důchodu náležel.
14. Krajský soud aplikoval výše citovanou právní úpravu na mezi stranami nesporný skutkový stav a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
15. Krajský soud má jednoznačně za prokázané, že žalobce byl registrován jako osoba samostatně výdělečně činná na Okresní správě sociálního zabezpečení Pardubice od 1. 11. 1991 do 31. 12. 1992 a od 1. 1. 2003 do 30. 6. 2004, přičemž v rámci své samostatné výdělečné činnosti mu vznikl dluh na pojistném i penále ve výši 193 686 Kč. Dne 8. 4. 2021 bylo rozhodnuto rozhodnutím č. j. X tak, že žalobci byl přiznán ode dne 20. 1. 2021 starobní důchod podle ustanovení § 29 zákona o důchodovém pojištění ve výši 14 690,- Kč měsíčně. Žalobci tedy náležel za dobu od 20. 1. 2021 do 19. 4. 2021 doplatek celkové částce 44 070,- Kč. S tímto rozhodnutím zároveň vydal žalovaný též žalované rozhodnutí, ve kterém na základě § 115a odst. 1 písm. c) ZOPSZ rozhodl, že část výše zmíněného doplatku důchodu ve výši 39 879,- Kč bude použita na částečnou úhradu splatného dluhu osoby samostatně výdělečně činné. Na tomto postupu neshledal krajský soud nic nezákonného.

16. Žalobce v žalobě vystavěl proti tomuto postupu žalovaného argumentaci, opírající se o osobitý výklad ustanovení § 115a ZOPSZ, dle kterého citované ustanovení pracuje s pojmem OSVČ pouze v přítomném čase a dopadá pouze na osoby, které v době vzniku dluhu pobíraly jednu z dávek nemocenského pojištění. Taková argumentace však nemůže obstát. Ustanovení § 115a odst. 1 písm. c) výslovně hovoří, že doplatek důchodu nebo jeho část lze použít na úhradu dluhu na pojistném nebo penále, jde-li o dluh osoby samostatně výdělečně činné. V tomto případě tak není dle názoru krajského soudu potřeba jakkoliv vykládat citované ustanovení, jelikož toto ustanovení nevzbuzuje žádné pochybnosti ohledně své srozumitelnosti, a tak nevyvolává potřebu výkladu (ve smyslu staré zásady, podle níž jasná slova nepotřebují výklad: *In claris non fit interpretatio*). Žalovaný svým rozhodnutím č. j. X přiznal žalobci starobní důchod včetně doplatku starobního důchodu za dobu, kdy žalobci měl být důchod vyplácen, ale nebyl, přičemž zjistil, že žalobce má dluh na pojistném včetně penále, který vznikl žalobci jako osobě samostatně výdělečně činné (což je nespornou skutečností). Žalobce se však mylně domnívá, že ukončením samostatné výdělečné činnosti zaniká jeho dluh na pojistném nebo že tento dluh přestává být dluhem osoby samostatně výdělečně činné. Na tomto nic nezmění ani skutečnost, že na majetek žalobce jako na majetek osoby samostatně výdělečně činné byl prohlášen konkurz, když byl u žalobce jako podnikající osoby zjištěn úpadek. Tento konkurz byl, jak sám tvrdí žalobce, ukončen pro nedostatek majetku, a z žádné skutečnosti nevyplývá, že by dluh žalobce na pojistném zanikl jakýmkoliv způsobem.
17. Pokud žalobce namítá, že se částka použita na úhradu dluhu na pojistném není doplatkem ve smyslu § 115a ZOPSZ, tak s tímto tvrzením nemůže krajský soud souhlasit. Termín „doplatek“ není v zákoně definovaným pojmem, proto je třeba jej vnímat v obecném smyslu jako částku, která je člověku uhrazena, ačkoliv měla být uhrazena již dříve [k tomu srovnej znění výše citovaného ust. § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění]. Jedná se tak o částku zbývajíc k vyplacení. Ve zde projednávaném případě měl žalobce nárok na výplatu starobního důchodu již k 20. 1. 2021, avšak starobní důchod mu byl přiznán až dne 8. 4. 2021 s tím, že první včasná výplata důchodu nastane až 20. 4. 2021. Žalobci tak náleží za období leden, únor a březen roku 2021 doplatek starobního důchodu, jelikož mu nebyl vyplacen, ačkoliv měl.
18. Závěrem žaloby zmíněná námitka ohledně „včasnosti“ podané žádosti o přiznání starobního důchodu není pro zde projednávanou věc relevantní. Jak sám uvádí žalobce, ke kladnému vyřízení žádosti žalobce o přiznání starobního důchodu, musel žalobce přiložit též Evidenční list důchodového pojištění za období roku 2020 (což zaměstnavatelé poskytují vždy až po skončení rozhodného období), tudíž nemohlo být prakticky možné přiznat a vyplatit starobní důchod žalobci tak, aby nevznikl žádný nedoplatek. Pokud však žalobce spatřuje nezákonnost takového postupu pouze z toho důvodu, že pokud by mu byl starobní důchod vyplacen hned v lednu 2021, tudíž by nevznikl nedoplatek, který by mohl být použit na úhradu jeho dluhu, tak takovému důvodu oné „nezákonnosti“ krajský soud nepřisvědčí. Žalobce je prokazatelně dlužníkem na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, přičemž toto pojistné slouží právě k zajištění důchodového systému. Krajský soud tak neshledává žádnou nespravedlnost, je-li žalobcův nevyplacený doplatek použit na úhradu dlužného pojistného, čímž žalobce částečně splatí svůj dluh systému, ze kterého sám žádá vyplácet starobní důchod.

19. Na základě všeho výše uvedeného krajský soud posoudil žalobu jako nedůvodnou a dle § 78 odst. 7 s.ř.s. ji proto zamítl.
20. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovanému podle obsahu správního spisu nevznikly takové náklady soudního řízení, které by přesahovaly rámec běžné úřední činnosti.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům řízení.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice 16. února 2022

JUDr. Jan Dvořák v. r.
samosoudce